

Broedvogels van Waalenburg en Dijksmanshuizen in 2018

Lieuwe Dijkse

Sovon-rapport 2018/81

Broedvogels van Waalenburg en Dijkmanshuizen in 2018

Lieuwe Dijkse, Vincent de Boer

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Vereniging Natuurmonumenten

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten

Wijze van citeren: Dijkse L. & de Boer V. 2018. Broedvogels van Waalenburg en Dijksmanshuizen in 2018. Sovon-rapport 2018/81. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Illustratie omslag: Lieuwe Dijkse & Albert de Jong (Visdief)

Opmaak: John van Betteray, Sovon Vogelonderzoek Nederland

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	3
2. Beschrijving van het gebied	4
3. Werkwijze	5
3.1. Methode & veldwerk	5
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	5
3.3. Weersomstandigheden	5
4. Resultaten	7
4.1. Soorten en aantallen	7
4.2. Vergelijking met eerdere karteringen	7
4.3. Soortbesprekingen	8
5. Evaluatie	11
6. Literatuur	12
Bijlage. Soortkaarten inventarisatie 2018	13

Samenvatting

In 2018 werd in opdracht van Natuurmonumenten een broedvogelkartering uitgevoerd in een drietal gebieden op Texel, met een gezamenlijke oppervlakte van 300 ha. Het betreft delen van de natuurgebieden polder Waalenburg en Dijkmanshuizen, met natuurtype 13.01, Vochtig weidevogelgrasland. Er werden 28 soorten broedvogels vastgesteld, voornamelijk weidevogels maar ook een aantal soorten eenden, waarvan de Eidereend in Waalenburg zo ver landinwaarts bijzonder mag heten. De vele Grauwe en Brandganzen broedden voor het overgrote deel niet

in het karteringsgebied zelf, maar in aangrenzende nattere gebieden. Op enkele uitzonderingen na in deelgebiedjes, waren de dichtheden aan weidevogels laag. Middels een alarmtelling begin juni werd vastgesteld dat minder dan de helft van alle Grutto paren jongen heeft grootgebracht. In de vorig en dit jaar nieuw ingerichte natte gebieden langs de Waddendijk vestigden zich grote aantallen kustbroedvogels, waarbij vooral de aantallen Kluten en Visdieven voor Texelse maatstaven aanzienlijk waren.

1. Inleiding

In opdracht van Natuurmonumenten werd in het voorjaar van 2018 een aantal gebieden op Texel met het natuurtype Vochtig weidevogelgrasland (N 13.01) op broedvogels onderzocht. Het betrof delen van polder Waalenburg en het natuurgebied Dijkmanshuizen met een totale oppervlakte van ca. 300 ha.

Jitske Esselaar en Loran Tinga waren de aanspreekpunten bij Natuurmonumenten. Petra Verburg was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor. Sovon-collega's Lara Marx en John van Betteray worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport.

2. Beschrijving van het gebied

Het gekarteerde gebied bestaat uit drie verschillende delen:

A. Dijkmanshuizen-oost (Nieuw Buitenheim en Sluishoek).

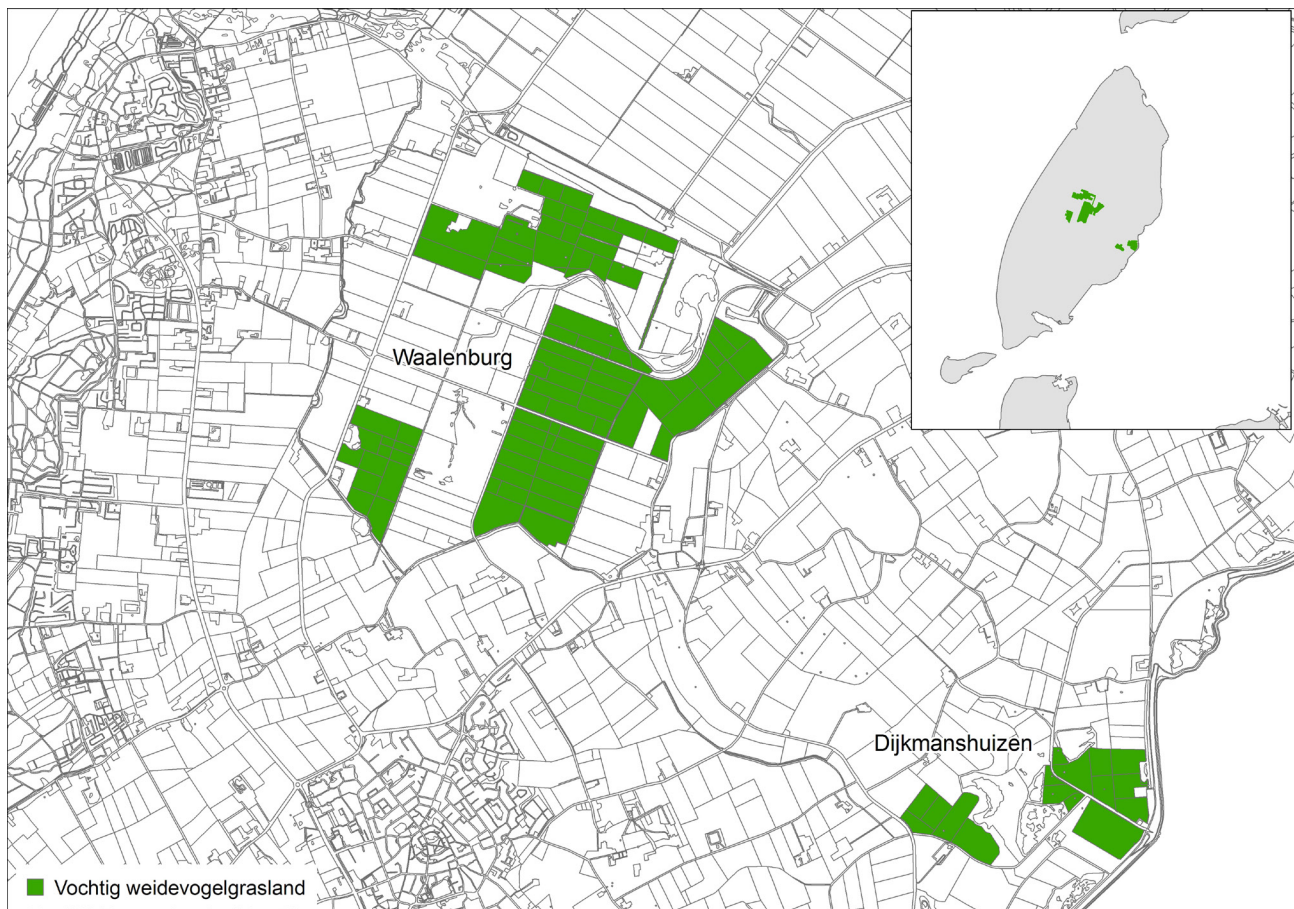
Dit gebied ligt langs de Waddendijk en wordt in het westen begrensd door de plassen van het natuurgebied Dijkmanshuizen. Het gebied van de Sluishoek wordt van Nieuw Buitenheim gescheiden door het afwateringskanaal naar gemaal Dijkmanshuizen. In beide gebieden zijn in de afgelopen twee jaar verschillende plassen gegraven waarin schelpeneilandjes zijn aangelegd. De totale oppervlakte bedraagt 36,1 ha, waarvan ca. 10 ha bestaat uit water en eilandjes. Het overige bestaat uit tijdens de broedtijd onbeweid (schraal) grasland.

B. Dijkmanshuizen-west

Een complex van 17,8 hectare, in de broedtijd onbeweide graslanden aan de westkant van de plassen van het natuurgebied Dijkmanshuizen. Deze graslanden worden met ruige stalmest bemest.

C. Waalenburg

Dit is de oudste polder op het eiland Texel. Vroeger een waardevol en zeer bekend weidevogelgebied. De polder Waalenburg is onderdeel van het programma Natuurontwikkeling Texel. Met dat programma voert de provincie Noord-Holland de Uitvoeringsovereenkomst EHS Texel uit. Deze overeenkomst heeft de provincie samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, gemeente Texel, Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Liew, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en LTO gesloten. In de afgelopen jaren zijn hier drie agrarische bedrijven opgeheven en verplaatst naar buiten de polder. Oude kreken zullen worden hersteld en de komende jaren zal de waterstand langzaam worden verhoogd om de weidevogelstand te verbeteren. Deze kartering kan worden beschouwd als een nulmeting. Het gekarteerde deel bestaat geheel uit grasland en enkele brede sloten en meet 239,7 ha.

Figuur 1. Ligging en biotooptypen van de onderzochte objecten in 2018.

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2016). De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Van kolonies van kustbroedvogels (Kluut, meeuwen en sterns) zijn op afstand de broedende vogels geteld met een telescoop.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht (tabel 1) die rond zonsopgang aanvingen. In totaal is 39 uur en 15 minuten aan veldwerk besteed, waarmee de onderzoeksintensiteit uitkomt op 8 min/ha.

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen op een tablet ingevoerd met behulp van de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd. Bij thuiskomst is de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria, vanwege het lagere aantal bezoeken. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De database van Dijkmanshuizen en Waalenburg is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database.

Met betrekking tot de kustbroedvogels Kluut, Kokmeeuw en sterns in Dijkmanshuizen-oost werd de autoclustering 'overruled' en één aantal aangehouden. Er vond gedurende het broedseizoen veel predatie plaats (meer informatie in paragraaf 4.3.),

Tabel 1. Data en tijden van veldbezoeken aan het onderzoeksgebied in 2018.

Datum	Start	Stop
10-4	06:50	11:35
11-4	07:30	09:55
21-4	06:34	11:31
23-4	06:30	09:20
8-5	05:58	10:02
09-5	06:04	10:42
22-5	05:43	10:06
23-5	06:02	07:52
24-5	05:37	07:59
9-6	06:18	07:10
9-6	09:44	10:26
11-6	05:25	09:56

waardoor tijdens elk afzonderlijk bezoek broedende vogels van deze soorten in wisselende aantallen op andere locaties werden vastgesteld. Ongetwijfeld zullen paren met mislukte broedsels in nabijgelegen gebieden als Ottersaat en De Zandkes vervolgpogingen in het karteergebied gedaan hebben en omgekeerd. Van sterns is bekend dat ze zich over vele tientallen kilometers kunnen verplaatsen na mislukking. Ook in dit gebied werd waargenomen dat na de laatste karteringsronde nog Noordse Sterns en Visdieven begonnen te broeden. Dit duurde tot medio juli. In verband met deze verplaatsingsproblematiek, raadt Sovon tegenwoordig aan een éénmalige telling van kolonievogels te doen, zo rond begin juni.

3.3. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tabel 2 geeft een globale indruk van de omstandigheden gedurende het broedseizoen 2018. Tijdens de bezoeken waren de

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, aantal zonuren per maand en hoeveelheid neerslag) in de periode maart-juni, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor (langjarig gemiddelde 1981-2010).

Maand	Temperatuur (°C)		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2018	Ref	2018	Ref	2018	Ref
Maart	4,7	6,2	132	122	60	67
April	12,2	9,2	175	174	79	44
Mei	16,4	13,1	283	207	38	62
Juni	17,5	15,6	205	194	12	66

weersomstandigheden overwegend gunstig. De onderstaande landelijke kenschets wijkt op sommige punten af van de situatie op Texel; in april was het door aanhoudende noordwestenwinden vaak kouder en waren de voorjaarsmaanden droger dan het landelijke gemiddelde.

Na een wederom zachte winter (vijfde op rij) was **maart** 2018 met een gemiddelde temperatuur van 4,7 °C kouder dan normaal. De maand begon met twee ijsdagen, een voorzetting van een koude februari. In de loop van de maand liep de temperatuur langzaam op met een koude periode tussen 17-20 maart; de rest van de dagen verliep met temperaturen rond het langjarige gemiddelde. Maart was qua neerslag en aantal zonuren gemiddeld, de meeste neerslag viel in het zuidwesten, de minste in het noorden en zuidoosten van het land.

April was zeer zacht en zeer nat met een normale hoeveelheid zon. Met 12,2 °C komt april 2018 op de derde plaats van zachte aprilmaanden sinds 1901. De eerste week verliep normaal, daarna liepen de temperaturen snel op naar 20°C op 7 april en de eerste zomerse dag (temperatuur +25°C) werd op 19 april genoteerd. De warme periode eindigde op 22 april met hevige onweersbuien en de rest van maand verliep wisselvallig met regelmatig regen. De meeste neerslag viel in het westen en noorden, het zuidoosten van Nederland bleef het droogst.

Mei was recordwarm, zeer zonnig en landelijk aan de droge kant. Mei 2018 was de warmste meimaand sinds minimaal 300 jaar. De maand begon koel, maar onder invloed van hogedrukgebieden werd het al snel warm en dat bleef zo, met een kleine dip rond het midden van de maand. Vanaf 28 mei kwam de temperatuur plaatselijk boven de 30°C en werd de eerste tropische dag van het jaar gemeten. Vooral de eerste week was het zonnig, daarna was er een afwisseling van zonnige en bewolkte dagen. De weinige neerslag viel verspreid over de maand in (onweers) buien.

Juni 2018 was zeer warm en zeer droog, met een gemiddeld aantal zonuren. Het weer in ons land werd het overgrote deel van de maand bepaald door hogedrukgebieden, met slechts enkele dagen met een lagedrukgebied. Slechts kleine verstoringen wisten het land te bereiken. Op 7 juni werden er in het oosten van het land tropische temperaturen bereikt; het midden van de maand kende wat meer bewolking met iets lagere temperaturen, maar aan het eind van de maand was het weer zomers. Juni 2018 eindigde in de top 10 van droogste junimaanden, de meeste neerslag viel tijdens buien op 1, 21 en 22 juni in het noordoosten van het land. Daar was het ook het natst, elders viel bijvoorbeeld slechts 1mm, zoals in Vlissingen.

4. Resultaten

4.1. Soorten en aantallen

In totaal werden in het onderzoeksgebied 26 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 24 zijn gekarteerd (tabel 3). Naast de soorten in de tabel kwamen Wilde Eend en Meerkoet algemeen voor. Net buiten het onderzoeksgebied werden territoria vastgesteld van Knobbelzwaan, Tafeleend en Spotvogel (niet op kaart). Van de gekarteerde soorten was de Visdief het meest algemeen, gevolgd door Veldleeuwerik en Brandgans. Tien soorten komen voor op de Rode Lijst (Van Kleunen 2017), waaronder één met de status 'bedreigd', drie met de status "kwetsbaar" en zes met de status "gevoelig". De dichtheid per 100 hectare is niet opgenomen voor de in kolonies broedende kustbroedvogels Kluut, Kokmeeuw, Visdief, Noordse stern en Dwergstern. Deze informatie is niet relevant.

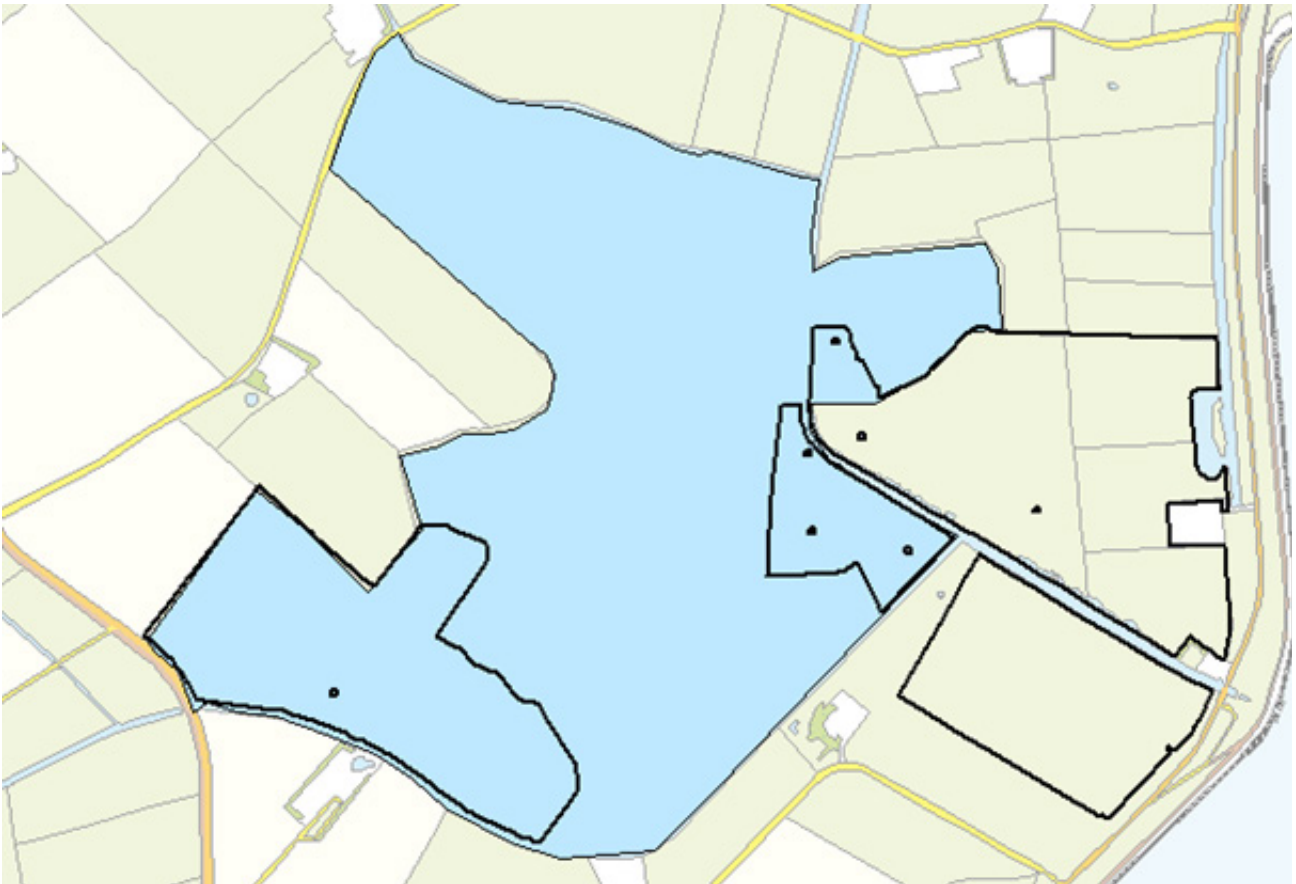
4.2. Vergelijking met eerdere karteringen

Een deel van Dijkmanshuizen is een BMP-proefvlak (figuur 2). In dit proefvlak zijn alle soorten geteld in 23 voorjaren tussen 1978 en 2013. De aantallen in het proefvlak zijn gebruikt ter indicatie van de trends op dit deel van Texel. De laatste tien volledig getelde seizoenen vanaf 2002 zijn opgenomen in tabel 4.

Opvallend is de recente toename (vanaf 2007) van Brandgans in dit proefvlak, terwijl Grauwe Gans stabiel blijft. Eenden en Meerkoet nemen af, waarschijnlijk door veranderingen in beheer. Dijkmanshuizen is belangrijk voor weidevogels (zie ook paragraaf 4.3): Scholekster, Kievit, Grutto en Tureluur zijn allen aanwezig in het proefvlak. Scholekster en Tureluur laten beiden een negatieve ontwikkeling zien, terwijl Grutto en Kievit op een dip in 2007 en 2008 na vanaf 2002 stabiel lijken binnen het proefvlak. Van de zangvogels nemen de aantallen Veldleeuwerik en Graspieper recent af. Voor 2002 waren van beide soorten meer dan 20 territoria aanwezig, maar vanaf 2004 ligt dit onder de tien.

Tabel 3. Broedvogels van Dijkmanshuizen en Waalenburg in 2018. De Rode lijststatus is opgenomen in de kolom RL. (Kw=Kwetsbaar, Ge=Gevoelig, Be=Bedreigd).

Soort	Dijkmanshuizen-oost		Dijkmanshuizen-west		Waalenburg		RL
	n 2018	n/100 ha	n 2018	n/100 ha	n 2018	n/100 ha	
Grauwe Gans	33	91,2	10	56,2	75	31,3	
Brandgans	90	248,8	1	5,6	2	0,8	
Nijlgans	4	11,1			12	5,0	
Bergeend	14	38,7			1	0,4	
Krakeend	1	2,8			8	3,3	
Slobeend	1	100,0			4	1,7	Kw
Kuifeend	10	27,6			11	4,6	
Eider					1	0,4	
Scholekster	17	47,0	4	22,5	32	13,3	
Kluut	82						
Kleine Plevier	2	5,5					
Bontbekplevier	1	2,8					Kw
Kievit	4	11,1	8	45,0	20	8,3	
Grutto	2	5,5	11	61,9	22	9,2	Ge
Tureluur	4	11,1	2	11,2	10	4,2	Ge
Kokmeeuw	45						
Visdief	144						Ge
Noordse Stern	12						Be
Dwergstern	3						Kw
Veldleeuwerik	3	8,3	9	50,6	110	45,9	Ge
Rietzanger					1	0,4	
Gele Kwikstaart					5	2,1	Ge
Witte Kwikstaart	1	2,8			1	0,4	
Graspieper	4	11,1	3	16,9	17	7,1	

Figuur 2. Ligging van BMP-proefvlak Dijkmanshuizen (blauw) ten opzichte van het onderzoeksgebied.

4.3. Soortbesprekingen

Hieronder worden alleen soorten beschreven waarover relevante opmerkingen te maken zijn met relatie tot opmerkelijke aantallen en ontwikkelingen die afwijken van landelijke trends, het beheer of aanpak bij de kartering.

Grauwe Gans (N= 118) en Brandgans (N=93)

Gekarteerd als paren in potentieel broedbiotoop. Dat wil dus zeggen dat deze aantallen niet noodzakelijkerwijs in het karteringsgebied zelf broedden. Meestal is dat in de aangrenzende moerasgebieden, hetgeen op de kaarten goed tot uiting komt. Daar worden echter ook eieren geprikt. Vaak blijven de ganzen dan op die eieren broeden, maar lang niet altijd. Bovendien gaan tegenwoordig ook niet alle paren tot broeden over. De getelde paren kunnen wel beschouwd worden als het aantal ganzen dat in april-juni van het karteringsgebied gebruik maakte.

Nijlgans (N=16)

Naast het aantal vastgestelde territoria waren in Waalenburg langs de Molenkil en Spijkerboor vaak groepen niet-broeders aanwezig. Ook van deze soort broeden lang niet alle paren.

Eidereend (N=1)

Het territorium in Waalenburg is gebaseerd op meerdere waarnemingen van 1 - 3 vrouwtjes en een mannetje. Het lijkt er op dat er door Eiders op Texel steeds verder van de kust af wordt gebroed.

Scholekster (N= 53)

De hoogste dichtheid Scholeksters (42,5 per 100 ha) werd gevonden in Dijkmanshuizen-oost, het meest waterrijke en open gebied langs de Waddendijk. In Waalenburg was de dichtheid het laagst: 13,2 per 100 ha. Tijdens de karteringsbezoeken heb ik geen jongen zien opgroeien!

Kluut (N= 82)

Alleen aangetroffen in Dijkmanshuizen-oost in het plassen- en eilandjesgebied. In steeds wisselende aantallen en op andere plaatsen per bezoek (zie ook 3.1). Kennelijk was er, na mislukken van broedsels, veel uitwisseling met omliggende broedgebieden langs de Texelse Waddenkust. Bij het laatste veldbezoek begin juni zaten er nog veel Kluten op het nest en werden nauwelijks jongen gezien. Het aantal paren dat begin mei aanwezig was wordt hier opgevoerd.

Tabel 4. Aantallen broedvogels in BMP-proefvlak Dijkmanshuizen in 2002-2013.

Jaar	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013
Fuut	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	21	61	226	78	133	108	150	176	143	82
Brandgans	1	5	8	8	12	45	29	58	57	107
Nijlgans	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Bergeend	7	10	12	0	0	2	5	14	8	3
Smient	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Krakeend	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0
Wintertaling	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Wilde Eend	30	9	23	ng	2	1	2	0	2	4
Slobeend	2	2	8	0	2	1	4	1	0	1
Tafeleend	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1
Kuifeend	8	6	17	1	1	0	1	1	0	0
Bruine Kiekendief	2	2	2	3	1	1	1	1	1	1
Buizerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fazant	6	1	0	1	0	0	1	0	1	0
Waterhoen	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	12	8	14	0	1	1	0	0	0	0
Scholekster	10	11	20	4	5	6	6	11	5	7
Kluut	19	31	38	29	0	20	27	32	41	26
Bontbekplevier	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0
Kievit	17	25	30	21	14	18	17	30	22	25
Grutto	14	11	14	12	11	11	12	15	16	18
Tureluur	16	10	12	11	8	6	6	5	0	7
Kokmeeuw	25	6	18	82	3	3	4	8	0	9
Stormmeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Visdief	0	3	88	91	0	0	3	8	26	26
Noordse Stern	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Houtduif	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veldleeuwerik	20	10	9	10	10	9	6	5	4	5
Oeverzwaluw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	20	6	4	5	3	1	4	0	5	5
Gele Kwikstaart	1	3	2	0	0	1	2	1	0	2
Witte Kwikstaart	1	1	2	1	1	0	0	1	1	1
Winterkoning	0	0	3	1	1	0	0	1	1	0
Heggenmus	0	0	0	2	1	0	0	1	1	0
Rietzanger	4	3	5	0	1	1	1	2	4	1
Kleine Karekiet	15	8	11	9	8	9	6	4	5	3
Spotvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Baardman	2	4	2	2	2	3	3	1	1	0
Koolmees	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Kauw	2	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Kneu	0	0	2	1	0	1	0	0	1	0
Rietgors	14	0	6	8	6	5	5	2	3	2

Kleine Plevier (N=2)

Tijdens de verschillende bezoeken vaak op andere locaties baltsend gezien. Autoclustering leverde twee paar op, maar het kan zijn dat er een enkele vogel op nest is gemist als dat tussen andere kolonievogels heeft gelegen.

Kievit (N=31)

2018 was voor de Kievit een absoluut daljaar, zoveel is wel zeker. In veel andere gebieden verspreid over Nederland waren de aantallen ook lager dan voorgaande jaren. Naar oorzaken is het vooralsnog gissen, hoewel de late koude periode in maart mogelijk een rol heeft gespeeld.

Grutto (N= 35)

Het was opvallend dat de dichtheden plaatselijk zo sterk verschilden. Voor heel Waalenburg was deze slechts 9,2 per 100 ha. Er waren daar echter twee clusters met veel hogere dichtheden: de weilanden net ten zuiden van Ooster- en Westerkolk (25 per 100 ha) en ook het deel tussen de Nieuwlanderweg en het Natte Blok (zelfs 44,8 per 100 ha). Het beste gebied was echter het weilandcomplex westelijk van Dijkmanshuizen , met 11 paar op 18 ha (61,9 per 100 ha).

Begin juni is een speciale alarmtelling uitgevoerd om het bruto-territoriaal succes van de Grutto vast te stellen (tabel 5). Minder dan de helft (40%) van de territoriale paren bracht uiteindelijk jongen groot. Op twee plaatsen met hoge dichtheden lukte dat wel beter. Grutto's profiteren hier van elkaars aanwezigheid om eventuele predatoren die het op de pullen voorzien hebben gezamenlijk te verjagen.

Tabel 5. Alarmtelling Grutto 2018

Gebied	8 en 9 mei territoria	9 en 11 juni paren alarm
Dijkmanshuizen-oost	2	0
Dijkmanshuizen-west	11	4
Waaenburg-Oosterkolk	4	0
Waaenburg-Plassendaal	1	1
Waaenburg-Voorzorg	1	0
Waaenburg-Nieuwlanderweg	13	8
Totaal	32	13

Visdief (N = 144)

Zoals bij de Kluut waren er per bezoek grote verschillen in aantal en verspreiding, duidend op veel

predatie en hervestigingen. Zeer waarschijnlijk was er uitwisseling met de gebieden Ottersaat en De Zandkes. Het aantal broedende vogels eind mei/begin juni is hier als aantal opgevoerd. Begin juli zaten er nog tientallen vogels te broeden. Er werden uiteindelijk heel weinig opgroeiende jongen gezien.

Noordse Stern (N=12)

Na de laatste karteringsronde begin juni, vestigden zich nog paren in het gebied langs de dijk. Waar ze hun eerdere broedpoging(en) hebben gedaan is niet bekend. Hoogstwaarschijnlijk niet elders op Texel, want daar zijn ze nooit gemeld. Deze nieuwe paren zijn uiteindelijk niet in deze kartering opgenomen.

Dwergstern (N = 3)

Tijdens de verschillende bezoeken op steeds wisselende lokaties gezien. Na autoclustering leverde dit drie paren op.

Veldleeuwerik (N = 122)

Wellicht is dit aantal de grootste verrassing van deze kartering. In Dijkmanshuizen-west en Waalenburg met respectievelijk 50 en meer dan 45 paar per 100 ha is de soort heel algemeen. Inventarisatie door vanaf wegen of perceelgrenzen zingende mannetjes te tellen levert een onderschatting op. Ze zingen vaak heel onregelmatig. Wanneer bij het doorkruisen van de weilanden een mannetje opvliegt en even zingt en dan goed op te letten waar hij weer invalt, wordt een veel beter beeld van de werkelijke aantallen gekregen. Waarschijnlijk duidt dit onregelmatige zingen ook op een relatief hoog aandeel gepaarde mannetjes, het is bekend dat ongepaarde mannetjes Veldleeuwerik vaak langdurig zingen om een vrouwtje te lokken.

5. Evaluatie

Verheugend was dat het plassen met eilanden gebied Sluishoek/Nieuw Buitenheim, waarvan een deel pas in winter 2017/2018 werd gerealiseerd, meteen goed bezet werd door kustbroedvogels, zoals Kleine Plevier, Bontbekplevier, Kluut, Kokmeeuw, Visdief, Noordse Stern en Dwergstern. Dit open terrein gelegen langs de Waddenzee voldoet kennelijk aan een behoefte. Het beheer van de eilandjes en oevers zal er op gericht moeten zijn ze niet (te veel) te laten begroeien. Het broedsucces was uiteindelijk wel heel laag.

De weidevogelaantallen waren in alle gebieden relatief laag. Waarbij wordt opgemerkt dat de goede weidevogelpercelen in Waalenburg buiten deze kartering vielen. Het is bekend dat Scholekster en Kievit landelijk moeilijke tijden doormaken. Er zijn echter van plaats tot plaats in het gebied grote verschillen. Op een enkele locatie bereiken de Grutto-dichtheden

‘normale’ (vanuit de situatie in 2018 gezien hoge) waarden. Bijvoorbeeld in Dijkmanshuizen-west (61 paar per 100 ha) en het gebied tussen Nieuwlanderweg en het Natte Blok in Waalenburg (45 paar per 100 ha).

Bij de nieuwe inrichting van de polder wordt juist daar een voorziening gemaakt waar het publiek het terrein kan betreden ‘om de natte natuur van Waalenburg te ervaren’ (Provincie Noord-Holland, weblink). Uit het oogpunt van weidevogelbescherming is het ook jammer dat het bos bij de voormalige boerderij De Hertenkamp in stand blijft. Het bos geeft broed- en schuilgelegenheid aan predatoren. Uit de alarmtellingen van Grutto’s bleek dat minder dan de helft van de paren in 2018 jongen groot bracht. Het is niet toevallig dat op locaties waar nog meerdere paren dicht bij elkaar broeden wel jongen opgroeien (zie paragraaf 4.3.).

6. Literatuur

VAN KLEUNEN A., FOPPEN R. & VAN TURNHOUT C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage. Soortkaarten inventarisatie 2018

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

Dijksen L

Broedvogels van Waalenburg en Dijksmanshuizen in 2018

Sovon-rapport 2018/81

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

